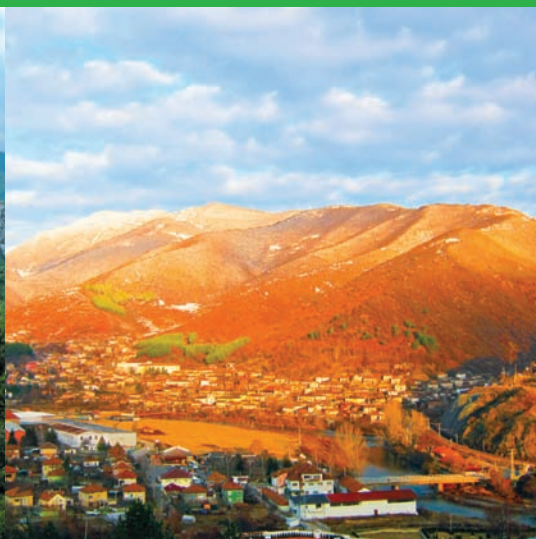

В ПРЕГРЪДКИТЕ
НА ПРИРОДЕН ПАРК
Врачански Балкан
СЕЛО ЛЮТИБРОД
СЕЛО ЗВЕРИНО

IN THE ARMS OF
Drachanski Balkan
NATURE PARK
LYUTIBROD VILLAGE
ZVERINO VILLAGE

ДИРЕКЦИЯ НА ПРИРОДЕН ПАРК

ВРАЧАНСКИ БАЛКАН

2014

ИСТОРИЯ НА ЛЮТИБРОД

„... А тук природата е най-романтична!“
Феликс Каниц за село Лютиброд

История на селото е свързана със скалните отвеси Ритлите, които са били използвани като естествени укрепления срещу нашествениците още от римляните.

През средновековието тук е бил разположен цял град-крепост, известен с името Коритен (Коритенград) с впечатляващи за времето си архитектура и размери, който бил защитен отгоре и отдолу с крепостна стена. Легендата разказва, че по тези места цар Иван Шишман е водил последни битки с турските нашественици, а в пещерите, известни днес като Шишмановите пещери, той е намерил смъртта си, оставяйки скрито тук безценно имане.

До Освобождението селото е носило турското наименование Гечидкьой (Бродно село). Днешното име Лютиброд се обяснява с това, че реката ежегодно вземала жертви от преминаващите през брода и оттам – лют, опасен брод.

Много популярни и тачени от местното население са оброците. Оброк е свещено място, посветено на определен християнски светец или празник. На мястото обикновено се коли агне или овца и се приготвя курбан чорба (супа от месото на животното и зеленчуци). На оброчния знак и около него се палят свещи.

Контакти: Кметство с. Лютиброд, тел. 091201 232; 0886 150 322; www.lyutibrod.mezdra.bg

Как да стигнем: с кола: на 24 км от гр. Враца към гр. София през Искърското дефиле или на 94 км от гр. София северно през Искърското дефиле;

с влак: до гара Лютиброд.

LYUTIBROD HISTORY

“... And here is the most romantic nature!”

Felix Kanitz about Lyutibrod village

History of the village is related to the rocky cliffs Ritlite that have been used as natural defenses against invaders right from the Romans.

In the Middle Ages an all over city-fortress been situated here known as Koriten (Koritengrad) with impressive architecture of its time and size, which was protected above and below by a wall. The legend says that at these places King Shishman led recent battles with the Turkish invaders and the caves known today as Shishmanov caves, he met his death, leaving a priceless treasure hidden here.

Until the Liberation the village bore the name. Turkish Gechidkyoy (Brod village). Today Lyutibrod name is explained by the fact that the river annually making victims passing through the ford and there – hot, dangerous ford.

Very popular and revered by the local population are vows. Vow is a sacred place dedicated to a particular saint or Christian holiday. The place is usually slaughter a lamb or a sheep and sacrifice made soup (soup of animal meat and vegetables). With blood spray votive sign for prayer be heard and accepted the victim. Votive character around him and lighting candles.

Contacts: Mayoralty, Lyutibrod, tel: +359 91201 232; +359 886 150 322 www.lyutibrod.mezdra.bg

How to get there: *by car:* 24 km from the Vratsa to Sofia city through Iskar Gorge or 94 km away from Sofia city in North direction through Iskar Gorge;

by train: to Station Lyutibrod.

ПРИРОДНИ И КУЛТУРНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ

❖ **Скалният феномен „Ритлите“** – успоредно разположени варовикови стени на двата бряга на река Искър, които наподобяват ритли на каруца. Дължината им варира от 200 до 400 метра, а на височина стигат до 80 метра над нивото на река Искър.

❖ **Античната и средновековна крепост Коритенград** се намира в близост до Ритлите.

❖ **Раннохристиянска базилика** от IV–V в., основата на която е върху тракийско езическо светилище. Разкрити са две църковни сгради, по-малката от която е била унищожена при разширяването на жп линията.

❖ **Средновековната църква „Св. Георги“** от XII–XIV в., ценен представител на българската средновековна архитектура и живопис. Църквата е била богато изписана, а във вътрешността ѝ са открити пет средновековни гроба с накити.

❖ **Историческата местност „Рашов дол“** – лобното място на десет Ботеви четници, убити на 3 юни 1876 г. Около изброените забележителности е изградена **еко пътека Белите скали**. Време за преминаване – 1 час. Пътеката започва от моста над р. Искър.

❖ На мястото, където баба Илийца е преминала Искъра, е поставена паметна плоча и копие на лодката. В близост има детска площадка.

❖ **Местността Просечен камък** (сечен камък) – от тук е минавал стар път за Черепишкия манастир.

КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР И ТРАДИЦИИ:

Празник на селото е на Спасов ден.

На 3 юни се отбелязва празника на с. Лютиброд. Представя се възстановка на историческите събития в м. „Рашов дол“.

Активна дейност развива и местното читалище „Никола Марков – Колката“, основано през 1925 г. Към читалището има действащ женски народен хор.

ИНТЕРЕСНИ МЕСТА ЗА ПОСЕЩЕНИЕ:

❖ **Черепишки манастир „Успение Богородично“** се намира на 1 км от с. Лютиброд и на 8 км от с. Зверино. Възникването му е свързано с историята на средновековния „Коритенград“.

❖ **Туристически маршрут Рашов дол – Околчица** – време за преминаване – около 3 часа по маркирана пътека.

Места за настаняване в района:

В Черепишки манастир „Успение Богородично“ се предлагат места за настаняване. Работно време от 7.00–20.00 ч. тел. за информация и резервация: 092 661 164, 092 661 207 – Врачанска митрополия.

NATURAL AND CULTURAL SIGHTS

❖ **Rock phenomenon “Ritlite”** – located along limestone walls on both banks of the river Iskar, which resemble cart raves. Their length varies from 200 to 400 meters and a height reaching up to 80 meters above Iskar river.

❖ **Ancient and medieval fortress Koritengrad** is located near Ritlite. Remains of the city wall and the foundations of former buildings are visible between the sheer cliffs.

❖ **Early Christian basilica** from the IV–V century, the base of which is on the Thracian pagan sanctuary. Two church buildings are revealed, the smaller of which was destroyed in the extension of the railway line.

❖ **The medieval church “St. George”** dated from XII–XIV century, a valuable representative of Bulgarian medieval architecture and painting. The church was richly decorated and five medieval grave ornaments were found inside it.

❖ **The historical place “Rashov Dol”** – place of death of ten Botev’s revolutionaries, killed on June 3, 1876. An **eco-path White Rocks** was made around the landmarks listed, that shows their location as well as detailed information about each object. Passing time – 1 hour. The path starts from the bridge over Iskar River.

❖ The place where grandmother Iliytsa passed Iskar, a plaque and a copy of the boat are placed. There is a playground nearby.

❖ **Area Prosechen kamak** / Cuted stone / Here passed the old road to Cherepishki monastery.

CULTURE CALENDAR AND TRADITIONS:

On the 3rd of June is the day of Lyutibrod celebration. A reconstruction of historical events is usually presented in “Rashov dol” area.

The local community center “Nikola Markov – Kolkata” develops intensified action as well, founded in 1925. The community center has an active female choir.

INTERESTING PLACES TO VISIT:

❖ **Cherepish monastery “God’s mother Assumption”** is located 1 km from Lyutibrod village and 8 km from Zverino village. Its establishment is linked to the history of the medieval “Koritengrad”.

❖ **Tourist route Rashov dol – Okolchitsa** – time for passing – about three hours along a marked trail.

Accommodation facilities in the region:

In Cherepish monastery accommodation is offered. – Working time: from 7:00 to 20:00 p.m. tel. for information and reservations: +359 92 661 164, +359 92 661 207 – Vratsa metropolitanate.

ИСТОРИЯ НА ЗВЕРИНО

В миналото селото било разположено високо между реките Искър и Джърньовица, където голямата влага, идваща от двете реки, носела много болести. На левия бряг на Искър било слънчево и хубаво, но е имало много зверове и никои не ходел там. Единствен се престрашил да се засели там със семейството си буен и здрав балканджия на име Нено. По прозвището на първия смелчаг – Звер Нено, кръстили и селото – Зверино.

Според друго мнение, названието на селото идва от старобългарската дума „зверн“, което значи място за лов на царя, място, в което има много диви зверове.

Предполага се, че селото е било основано върху развалините на голямо средновековно селище. Открити са артефакти от тракийски и късноримски селища. Важен момент в развитието на селото е пускането в експлоатация на железопътната линия София-Роман през 1897 г. Железницата не само свързва Зверино със света, но става и източник на препитание.

Контакти: Кметство Зверино, тел. 09122 2218, 0887 584 285

Как да стигнем: с кола: на 34 км от гр. Враца към гр. София през Искърското дефиле или на 78 км от гр. София северно през Искърското дефиле;

с влак: до гара Зверино.

ПРИРОДНИ И КУЛТУРНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ:

Църквата „Св. Димитър“ в с. Зверино е построена върху останки на по-стар храм и е осветена през 1907 г. на Димитровден. В двора на църквата е изграден параклис „Рождество на Пресвета Богородица“ и паметник в чест на падналите борци в Турско-българската война 1912–1913 г.

КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР И ТРАДИЦИИ:

- ❖ На 4 юни завършват Ботевите празници в с. Зверино с празнично тържество и заря.
- ❖ 7 ноември – събор на с. Зверино, на който всяко семейство опъва богата трапеза и кани гости.

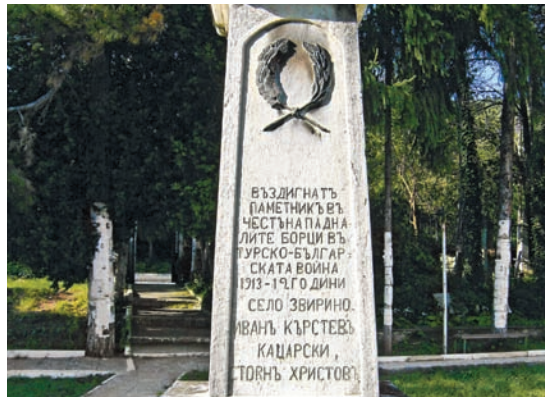
ИНТЕРЕСНИ МЕСТА ЗА ПОСЕЩЕНИЕ:

- ❖ Туристически маршрут с. Зверино – вр. Яворец – м. Околчица (около 5 часа).
- ❖ Осеновлашки манастир „Седемте престола“ (Печат 78 от Стоте национални туристически обекта) – 16 км от с. Зверино посока с. Елисейна.
- ❖ Черепишки манастир „Успение Богородично“ – 7 км.

Места за настаняване в района:

- ❖ Комплекс „Оазис“ – с. Зверино, тел.: 0887 776 677.

Снимки: Борис Кръстев, Мариана Генова, Даниела Цолова

ZVERINO HISTORY

In the past, the village was situated high between the rivers Iskar and Dzharnyovitsa where high moisture coming from the two rivers, wore many diseases. The left bank of Iskar was sunny and nice, but there were many beasts and nobody went there. Only dared to settle there with his family was a luxuriant, strong mountaineers named Neno. With the nickname of the first daredevil – Zver Neno, the village was named – Zverino.

According to another opinion, the name of the village comes from the old Bulgarian word “Zver” which means hunting ground of the king, a place where many wild beasts could be seen.

It is assumed that the village was founded on the ruins of a large medieval village. artifacts from the late Roman and Thracian settlements were found. An important moment in the development of the village is the commissioning of the railway line Sofia-Roman in 1897. The railroad not only connects Zverino with the world, but it becomes also a source of livelihood.

Contacts: Mayoralty Zverino, tel. +359 9122 2218, +359 887 584 285

How to get there: by car: 34 km. from Vratsa town in direction to Sofia city through the Gorge or 78 kilometers from Sofia north through Iskar Gorge;

by train: to station Zverino

NATURE AND CULTURE PLACES OF INTEREST:

“**St. Dimitar**” Church in Zverino was built on the ruins of an older temple and it was consecrated in 1907 on St. Demetrius. A chapel “Nativity of Mary” and a monument in honor of the fallen fighters in Turkish-Bulgarian War of 1912–1913 were built in the churchyard.

CULTURE CALENDAR AND TRADITIONS:

❖ On June 4th Botev holidays in Zverino end with a festive celebration and fireworks.

❖ 7th of November — Zverino village day, on this day any family prepares a richly set table and invites guests.

INTERESTING PLACES TO VISIT:

❖ **Tourist route Zverino village – Yavorets peak – Okolchitsa area** (about 5 hours).

❖ **Osenovlashki monastery “Seven Thrones”** (Print 78 from the hundred national tourist sites of BG)–16 km from Zverino in direction to Eliseina village.

❖ **Cherepish monastery “God’s mother Assumption”** – 7 km.

Accommodation facilities in the region:

❖ “**Oasis**” Resort–Zverino, tel.: +359 887 776 677.

Pictures: Boris Krastev, Mariana Genova, Daniela Tsoleva

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Решения за
по-добър живот

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

Дирекция на Природен парк „Врачански Балкан“
Природозащитен център „Натура“

тел. 092 66 58 49, e-mail: vratchanskybalkan@abv.bg
тел. 092 66 03 18, e-mail: naturacenter@abv.bg

Тази брошура е изработена по проект „Изпълнение на дейности за устройство и управление на Природен парк „Врачански Балкан“, договор N DIR-5113326-C-005, който се финансира от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма „Околна среда 2007–2013 г.“, <http://ope.moew.government.bg/bg>

EUROPEAN UNION
European Regional
Development Fund
Investing in your future

Opportunities for
better life

NATIONAL
STRATEGIC
REFERENCE FRAMEWORK
2007 – 2013

Administration of Natural park “Vrachanski Balkan”
Enviromental centar “Natura”

tel. +359 92 66 58 49, e-mail: vratchabskybalkan@abv.bg
tel. +359 92 66 03 18, e-mail: naturacenter@abv.bg

This brochure has been created within the project “Implementation of activities for planning and management of the Natural park “Vrachanski Balkan” contract N DIR -5113326-C-005, financed from the European Regional Development Fund and the state budget of the Republic of Bulgaria under Operational Programme Environment, 2007–2013.
<http://ope.moew.government.bg/bg>